Урок № 20. **ЯКІ ВОНИ — МУЗИЧНІ ЗВУКИ?**

Дата _____

Клас _____

Мета:

- збагачувати уявлення учнів про виразні можливості музики; ознайомити з властивостями музичних звуків; визначити поняття «вокальні» та «інструментальні» звуки; учити порівнювати образи музики з образами поезії та живопису;
- розвивати художньо-образне мислення, творчу уяву;
- виховувати естетичний смак дітей.

Музичний матеріал: С. Майкапар «Хмари пливуть», «Музична скринька»; В. Шаїнський «Гра».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; ілюстрації до музичних творів; портрет С. Майкапара.

Обладнання: ТЗН; музичний інструмент; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований.

Форма проведення: урок-подорож.

Хід уроку

Учні входять до класу під музичний супровід (*М. Ведмедеря «Наша мова»*).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку. Музичне вітання

2. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У ч и т е л ь. Сьогодні ми зануримося в Океан музичних звуків. Якщо ми добре налаштуємося на хвилі океану, то зможемо допливти до острова Музика, на якому щоразу пізнаватимемо все більше й більше нового з музичного мистецтва.

3. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Вокально-хорова робота

Гра-розспіванка «Малюємо музику»

У ч и т е л ь. Далеко за океаном видніється верхівка крижаної гори. Ми дістанемось її за допомогою звуків. Візьміть олівець та з моєю допомогою знайдіть найнижчий звук — біля підніжжя гори (*співаємо «до» І октави*). А тепер, обмальовуючи обриси гори, піднімаємось на її верхівку (*співаємо від «до» І до «до» ІІ октави*). Міцно стоїмо на верхівці. Потім спускаємося з гори, але обережно, щоб ніхто не скотився з неї і не загубився. Це було тренування, а зараз повторимо ще раз разом зі мною. Будьте уважними, ретельно «обмальовуйте» гору!

Продовження роботи над піснею М. Ведмедері «Наша мова».

Слухання музики

У ч и т е л ь. Щоб під час подорожі Океаном музичних звуків наш корабель не потрапив у шторм, слід назвати музичні властивості. Розглядайте малюнки та відгадуйте загадки!

Ведмедик з пташкою змагались,
У кого з них приємний спів,
Та лиш ведмідь ревів так низько,
Спів пташки ж високо дзвенів. (*Висота звука*)

Якось ми в лісі з тобою блукали,
Голосно й довго «А-у-у-у!» ми кричали.
Та лише зозуля на тонкім суку
Коротко нам відгукалась: «Ку-ку!» (*Тривалість звуків*)

Слоник купив собі барабан
Та гучно на ньому ритм вибивав.
Малі мишенята в куток заховались
Та тихо з такого музики сміялись. (*Гучність*)

Якось мама-коза пішла на базар,
Нікому не відчиняти діткам наказала,
Та вовк злий і підступний під хаткою став
Та мамину пісню співати почав.
Та малі козенята відкрити не хочуть,
Бо голос на мамин ні краплі не схожий! (*Тембр*)

Робота з поняттями

Отже, музичні звуки мають чотири основні властивості: **висоту**, **тривалість**, **гучність** і **тембр** (забарвлення звучання).

У ч и т е л ь. Із цим завданням ми впоралися, проте погода не поліпшилася — небо затягнуло хмарами. Щоб засяяло сонечко, ми маємо за допомогою щойно набутих знань охарактеризувати музичний твір.

Слухання п'єси С. Майкапара «Хмари пливуть».

- Які хмари змалював звуками композитор?
- Якими звуками зображено хмари: високими чи низькими?
- Чи швидко пливуть небом хмари?

Прослухайте ще одну п'єсу!

- Чи нагадує вам щось ця дивовижна музика?

Слухання п'єси С. Майкапара «Музична скринька».

Такі звуки можуть лунати лише з музичної скриньки. Ці дві п'єси — «Хмари пливуть» та «Музична скринька» — написав композитор Самуїл Майкапар.

Повторне слухання п'єси С. Майкапара «Музична скринька» з пластичним інтонуванням.

Ми впоралися і з цим завданням, тому хмари розійшлися. Наша подорож до острову Музика триває.

- Які звуки ми очікуємо почути на цьому острові?

Робота з поняттями

Звуки, що утворюються за допомогою голосу, називають **вокальними**. Звуки, що утворюються через гру на музичних інструментах, називають **інструментальними**.

Гра «Шумить, співає, грає»

Учитель називає предмети або явища природи, а учні мають швидко відповідати, що вони роблять: ліс... (*шумить*); оркестр... (*грає*); хор... (*співає*).

Бандура... Дощ... Соловей... Гітарист... Гусак... Літак... Джміль... Співак... Потяг... Вокаліст... Фортепіано...

Гру можна продовжити, замінивши відповіді імітацією звуків або рухів.

Вокально-хорова робота

У ч и т е л ь. Під час гри ми не помітили, як опинилися на чарівному острові Музика. Ми мандруватимемо цим островом разом із піснею Володимира Шаїнського «Гра».

- Уважно прослухайте пісню й скажіть, чого вона нас навчає.

Слухання та розучування пісні В. Шаїнського «Гра».

4. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Бесіда

- Які властивості звуків вам відомі?
- Які види музичних звуків існують?
- Що необхідно для чіткої вимови слів?

Учні виходять із класу під музичний супровід (*С. Майкапар «Музична скринька»*).